

THOMAS MORE'A YÖNELİK ELEŞTİRİLER

Aydınlık Gazetesi, 11 Nisan 2016

Yıldırım Koç

Thomas More 7 Şubat 1478 tarihinde Londra'da doğdu. Sömürü düzeninin adamıydı; İngiltere'nin başbakanlığa eş görevine getirildi; Lordlar Kamarası'nın başkanlığını üstlendi.

Thomas More, 1886 yılında Papa XIII.Leo tarafından azizliğin birinci mertebesine yükseltildi. 1935 yılında da Papa XI.Pius tarafından Katolik Kilisesi'nin azizleri arasında resmen yer alarak Saint Thomas More oldu.

THOMAS MORE DEVRİMCİ DEĞİLDİ

Hümanistlik ayrıdır, devrimcilik ayrı.

Büyük hümanist Thomas More (1478-1538) siyasi çizgisinde kesinlikle devrimci değildi; tam tersine İngiliz hakim sınıflarına hizmet ediyor, sömürüye başkaldıranlara karşı çıkıyordu.

Mina Urgan, T.İş Bankası tarafından yayımlanan Utopia çevirisine yazdığı uzun ekte, bu konularda bazı eleştirileri aktarmaktadır.

Mina Urgan'ın aktardığına göre, Sidney Lee, 1907 yılında yayımlanan Great Englishmen of the Sixteenth Century adlı kitabında şu değerlendirmeyi yapıyordu: "More yalnız kitabında ilericidir; siyasal yaşantısında hep tutucu kalmıştır. Monarşinin halkı zorbaca yönetmesine, sınıf ayrılıklarından doğan haksızlıklara karşı çıkmamıştır; yoksullukları önlemek için bir çaba göstermemiştir.

Mina Urgan da More hakkında şu değerlendirmeyi yapmaktadır: "Utopia'da yüzde yüz hoşgöründen yana olan More'un kendi kişisel yaşantısında, Tanrı'ya inançları ne denli candan olursa olsun, Katolikliğe başkaldıranları kâfir saydığı, onlarla ömrü boyunca uğraştığı doğrudur. Mezarı için hazırladığı yazıtta kendini 'hırsızların, katillerin ve kâfirlerin düşmanı' olarak tanıtır. Dinle ilgili polemiklerinde, o çağda geçerli olan küfürlere başvurarak, dinsel reformu tutanları, 'veba salgını gibi' yayılmakla, 'domuzlar', 'cehennem köpekleri', 'şeytana hoş görünmek için oynayan maymunlar' olmakla suçladı."

MORE, ÇAĞININ DEVRİMCİSİ MÜNZER'E KARŞIYDI

Mina Urgan'ın Thomas More'u çağdaşı Münzer ile karşılaştırması da ilginçtir: "Thomas More, papalığa bağlılığından ötürü öldürüldü. Oysa Almanya'da dinsel reformun öncülerinden biri ve bir eylem adamı olan Münzer, papalığa karşı çıkmakla kalmadı; köylüleri ve yoksulları örgütleyip ayaklanmalarını da sağladı ve bu yüzden ölüm cezasına çarptırıldı. More'un Confutation of Tyndale's Answer (Tyndale'in Verdiği Cevabın Yanlış Olduğunun Kanıtlanması) (1532) adlı polemik yazısında, Utopia'da öngörülen sosyalizmin gerçekleşebilmesi amacıyla ayaklanan Münzer yandaşlarına kıyasıya çatması, her ne kadar garip bir tutarsızlık örneği görünse de buna şaşmamalı aslında. Çünkü More, bir ülkede devlet otoritesinin sarsılmasını, halkın yöneticilere başkaldırmasını çok tehlikeli sayıyordu."

MORE, SÖMÜRÜ DÜZENİNE HİZMET ETTİ

Katolik Kilisesi 13. yüzyıldan itibaren zenginlerle yoksullar arasındaki sınıf ayrımının Tanrı buyruğu olduğunu yaymaya başladı. Bu anlayışa karşı 14. yüzyılda John Wycliffe'in önderliğinde yoksul rahipler hareketi başladı. Bu akıma "Lollard"lar deniyordu. Lollard'ların önderlerinden John Ball'un katıldığı 1381 yoksul köylü ayaklanması çok önemlidir.

Mina Urgan şöyle yazıyor: "Gel gelelim Thomas More, elbette lollardlardan, halk ayaklanmalarından yana değildi. Gençliğinde birkaç yıl geçirmişti bir manastırda ve sosyalizminin dinsel kökenleri, manastır yaşantısına dayanmaktaydı aslında. Tıpkı manastırlarda olduğu gibi, Utopia'da da özel mülkiyet ve para yoktur, her şey ortaklaşa paylaşılır, herkes eş giyinir, birlikte yemek yer, bireysel bir yaşamdan fazla toplumsal bir yaşam sürer."

Büyük hümanist Thomas More devrimci olarak sunulmamalıdır.